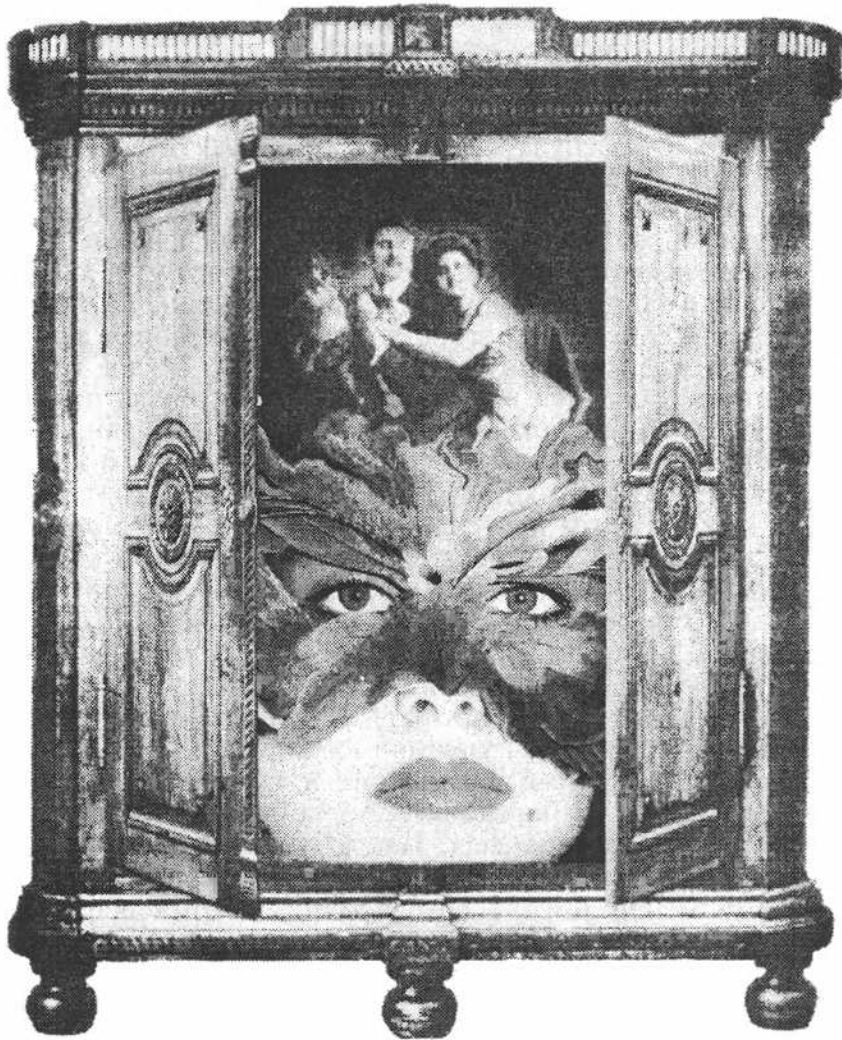

ШАФА

ОПОВІДАННЯ

З польської переклав Ігор ПІЗНЮК

Коли ми сюди переїхали, то купили Шафу. Була вона темна, стара і коштувала менше, аніж її перевезення з комісійки додому. Мала двоє дверей, оздоблених рослинним орнаментом, а треті були засклені і віддзеркалювали в своїй шибці ціле місто, коли везли її найманою вантажівкою. Треба було в'язати її мотузкою, щоб не відкривалась під час їзди. Тоді, коли я стояла біля неї з тією заплутаною мотузкою, вперше виникло у мене відчуття власної недоречності.

— Вона буде пасувати до наших меблів, — сказав Р. і ніжно погладив її дерев'яне тіло, майже як корову, яку купують, заводячи нове господарство.

Передусім ми поставили її в коридорі — це мав бути карантин перед введенням у світ нашої спочивальні. Я впорскувала в ледь помітні щілини скипидар, цю надійну вакцину проти крихт минулого часу. Вночі Шафа, пересаджена на нове місце, стогнала скрипінням. Голосили вмираючі короїди.

Упродовж наступних днів ми впорядковували наше нове старе помешкання. В щілині підлоги я знайшла втиснуту виделку з вирізьбленою свастикою на ручці. З-за дерев'яної панелі стирчали рештки зітлілої газети, але лише одне слово можна було як слід розпізнати: «пролетарі». Р. широко відчинив вікна, щоби повісити фіранки, і тоді ввірвався до спочивальні галас шахтарських оркестрів, який тягся у місті до вечора. Першої ночі, коли Шафа стала учасником наших снів, ми довго не могли заснути. Рука Р. безсонно блукала моїм животом. А потім був сон. Відтоді у нас завжди були спільні сні. Снилось нам абсолютна тиша, і що все було в ній завішане, як декорації на вітринах крамниць, і що були ми в цій тиші щасливими, бо не було нас ніде. Вранці ми зовсім не мусили розповідати одне одному той сон — достатньо було одного слова. І од тієї пори ми не розказували одне одному снів. Одного дня з'ясувалось, що в нашому помешканні немає більше чого робити. Все стало на свої місця, вичищене і розкладене. Я гріла спину біля грубки і розглядала серветки. В їхньому нитяному узорі не було, однак, порядку. Хтось поробив гачком дірки в неперервності матерії. Через ці дірки я поглянула на Шафу, і згадався мені той сон. Це від неї пливла ця тиша. Стали ми одна напроти одної, і це я була тим, що крихке, рухливе та минуче. Вона ж зоставалась сама собою. В досконалий спосіб була тим, чим є. Я торкнула пальцями відполіровану ручку, і Шафа мені відкрилась. Я побачила тіні своїх суконь і два поношених костюми Р. — у темряві нічого не змінило свого кольору. У Шафі нічим не різнилась моя жіночість від чоловічості Р. Не мало також значення, чи щось є гладким, чи шорстким, округлим чи з кутами, далеким чи близьким, чужим чи рідним. Звідти запахло іншими місцями та часом, який був мені чужим. Господи, а однак він щось нагадував, щось таке знайоме, таке близьке, що не вистачило б слів, аби його назвати (слова ж бо треба відсторонити від назви). Моя постать потрапила в поле зору дзеркала, що на внутрішній стороні дверей. Я відбилась у ньому, як темна форма, заледве відрізняючись від сукні, що висіла там. Не було різниці між живим і мертвим. Отож була я в одному дзеркальному оці Часу. Тепер досить було тільки підняти ногу та зайти досередини. Я зробила це. Вмостилася на рекламках шерстяних ниток і почула посилене закритим простором власне дихання.

Коли розум застається наодинці з собою, він починає молитись. Така ж бо природа розуму. «Янголе Божий, хоронителю мій», — я побачила свого янгола з обличчям таким красивим, що можна було вмерти, — «ти завше при мені будь...» — його восковані крила з любов'ю обіймають простір навколо мене. «Ранок» — запах кави та світлі вікна, що ранять заспані очі, «вечір» — сповільнюється час, коли заходить сонце, «вдень» — буття робиться тим самим, що й випробування: галасом, рухом, мільйонними діями, позбавленими сенсу, «вночі» — безсиле усамітнене в темряві тіло, «будь мені завжди допомогою» — янгол, що оберігає дітей, які йдуть над прірвою. «Охороняй міць душі моєї і тіла мого», — паперові пачки з написом ОБЕРЕЖНО СКЛО, — «і допровадь мене до життя вічного, амінь», — сукні, що висять у напівморозу Шафи.

І відтоді щодня Шафа поглинала мене, була великою вирвою в нашій спальні. Спочатку я просиджувала в ній до вечора, коли Р. не було вдома.

Згодом робила зранку тільки найнеобхідніші речі, закупи, прання, розмовляла по телефону і входила у Шафу, тихо зачиняючи за собою двері. Всередині не мало значення, яка пора дня, року, який рік. Завжди було оксамитно. Я живилася власним подихом.

Якось я прокинулась серед ночі з якогось сну, важкого, як душне повітря, і жадала Шафу як чоловіка. Я була змушена переплести руки і ноги з тілом Р., мусила триматись його спазматично, щоб зостатись. Р. говорив крізь сон, але його слова не мали жодного сенсу. І нарешті, якоїсь ночі я розбудила його. Він не хотів залишати тепле ліжко, та я потягла його за собою і стали ми перед Шафою. Була вона незмінною, могутньою і спокусливою. Я торкнулась пальцями гладенької ручки, і Шафа відкрилася перед нами. Було у ній досить місця для цілого світу. Внутрішнє дзеркало відбило нас обох, виокремлюючи з темряви наші форми. Наше дихання, передусім нерівне й уривчасте, знайшло єдиний ритм, і не було між нами жодної різниці. Вмостилися ми в Шафі одне напроти одного. Обличчя закрили нам висячі вбрання. Шафа зачинила за нами двері. Так ми і замешкали у ній.

Спочатку Р. виходив кудись назовні: якісь закупи, якась праця чи щось подібне. Проте згодом це зусилля стало надто болісним. Дні зробились довшими. З вулиці доходить часом приглушена музика шахтарських оркестрів. Сонце сідає і сходить, і тоді вікна намарно намагаються втягнути його всередину. Меблі, серветки і порцеляну покриває щораз грубший шар пилу, а наше помешкання постійно тоне в сутінках.

«DEUS EX»

Д. був справжнім комп'ютерним генієм, хоч і жив з допомоги по безробіттю. Іноді він брав якусь роботу, а все тому щоб не покидати своє помешкання, малу захарашену кімнату, і те місце перед вітварем клавіатури, де точилось ціле життя, життя його і світу.

Найперше завжди підводили його очі, починали шеміти, сльозитись, отож він неохоче вставав і йшов до вікна, за яким дихала глибиною рухлива вузька вулиця. Здіймалася над нею пилюка спеченої спекою землі, змішана з відпрацьованими газами. В тому просторі Д. простягав, наче крила, втомлений погляд. Він бачив лише стіну кам'яного будинку навпроти та прямокутники вікон, за якими ворушилась часом якась тінь. Внизу рухалися збляклі машини. Приблизно це бачив Д., коли дивився крізь своє вікно, але для Д. такий вид мав ту саму консистенцію, що сон — розмиту, непостійну, алогічну. Його погляд не затримувався на подробицях, не виокремлював форм карнизу чи людських облич по той бік шиби. Д. лише дивився.

— То ілюзія, марево, — мовила його довговолоса дружина-буддистка, ділячись із ним салатом. В її голосі завжди була співуча нота дитячих лічилок, особливо тоді, коли вона починала свою улюблену фразу:

— Я є я, ти є ти...

Фраза ця не мала кінця.

Д. починав щось бачити, коли сідав перед екраном свого комп'ютера. Він мав тоді перед собою порядок, нескінченну гармонію, пряму дорогу, що провадила до цілі, ясність вибору, величезну потенцію думки. По тому він випробовував спокій, який виникає неспішно зі свідомості буття. В певних межах. Але чи можна говорити про якісь межі, коли творяться світи?

Бо Д., на правду, творив світи. Він зачав з творення міст, спершу тих малих, з ринками повними яток, згодом — вже з великих метрополій. Програма краще виправдовувала себе на містах великих, тих, межі яких непомітно губились у пам'яті. Особливо любив створювати міста над берегами моря, портові вікна у світ, повні верфей, доків і вантажних кранів. Зачинав завжди з електрифікації міста, тягнув мережу високої напруги та будував безпечні електростанції. Згодом ставив фабрики, завжди з думкою про людей, яких

незабаром туди поселить. Люди мусять мати працю. Його помешкання були добре збудовані й екологічно чисті. Він рішуче волів споруджувати особняки, без жодної великої панелі. Пам'ятав про очисні споруди, утилізацію сміття і про всі ті необхідні речі, яких бракувало в розмитому мареві за вікном.

Внутрішній час комп'ютера відлічував місяці та роки, а мешканці його міст розмножувались і старіли. Він будував їм також стадіони та луна-парки для розради сердець. Його міста розвивались і збільшувались. Д. вже при звичаївся до того, що в певний момент передмістя починали вироджуватись, псували гармонію, тож мусив звертати на них особливу увагу. Був це якийсь внутрішній процес, невід'ємний від існування міста. Міста старілись. Внутрішні комп'ютерні люди були наділені інстинктом, який наказував їм залишати міста, близькі до смерті. Куди вони йшли тоді? Кудиінде, де могли існувати в завмерлому стані, чекаючи, поки пальці Д. повернуть їх до життя.

Завше діяв один і той самий принцип: міста, полишені на самих себе та штучному внутрішньому часу, не порядковані, не ремонтвані, занепадали і потрапляли в нищення, підвладні всепроникній та безсмертній ентропії. Чим більше часу і зусиль віддавав Д. якійсь структурі, тим легше підпадала вона під розпад. Забруднювались очисні споруди, парки перетворювались на території найбільшої злочинності, стадіони — на тюрми, а пляжі — на кладовища отруєних нафтою птахів.

Тоді Д., стомлений і розчарований, напускав на свої міста шторми, пожежі, повені, засилля шурів і сарани.

В той час, коли Д. творив, а згодом — з прикрої необхідності — нищив свої міста, його дружина займалась в сусідній кімнаті безкінечною медитацією, перерваною лише час від часу повільною активністю готування легкої їжі та вкладанням речей на свої місця. Кожен її рух був практикою зен в мистецтві ведення дому. Часом вона ставала за його спиною і приглядалась до процесу творення (і нищення) міст, але і тоді Д. чув, як вона практикувала дихання животом. Увечері виходила на дві години до праці. Прибирала розкішну крамницю, повну гідного жадання добра, на якому навіть не затримувала свого погляду. Мила підлоги систематично та ґрунтовно, практикуючи зен у мистецтві прибирання крамниць.

— Ти мене кохаєш? — чув увечері її співучий голос, коли чекала на нього в ліжку.

Натискав тоді клавішу ESCAPE, і на екрані з'являлось два віконечка ТАК і НІ. Вибирав ТАК, і комп'ютер, буркочучи, готував світ до сну.

— Насолода не є задоволенням... — починала сонно його дружина, коли Д. шукав на її тілі клавішу ENTER.

Коли міста йому остаточно набридли, Д. роздобув програму, яку віддав на дуже хотів мати. Вона називалась SemiLife і симулювала процес еволюції.

Д. брав молоду планету, залиту первісним океаном. В праокеані, як сміття, плавали амінокислоти. Від них зачиначось усе. В цій грі не було випадковості. Був Д.

Тепер цілими днями він еднав амінокислоти в білку, повертав його вправо і вліво, підвищував і понижував температуру та тиск. Кидав на поверхню води блискавки. Розпалений цікавістю, прискорював час. Увечері, коли його довговолоса дружина пішла до праці, він одержав перші одноклітинні організми. Вночі з'явилися на суші перші примітивні земноводні. Ранком Землею запанували плазуни. Бачив, що буде далі, і тому знищив планету.

— Чи хочеш залишити SemiLife? ТАК/НІ? — запитав комп'ютер.

Д. натиснув ТАК і підійшов до вікна, за яким виднілась затоплена в нереальності вулиця. Д. вперше побачив, що занепад підточував місто-марєво за вікном так само успішно, як і його міста. Сірі схудлі голуби обсіли карнизи з облущеною штукатуркою. Дощу не було вже цілий місяць. Жовта хмара відпрацьованих газів піднімалась у небо, наче душа небіжчика.

— Ти мене кохаєш? — питав комп'ютер у його сні.

Д. зауважив тоді, що на клавіатурі виникла додаткова клавіша: НЕ

ЗНАЮ. Коли він її натиснув, то прокинувся. Жінка, що лежала біля нього кожної ночі, мала красиве спокійне обличчя. Її очі споглядали досконале обличчя Порожнечі.

Тієї ночі Д. створив людину. Але була це людина слабка та безлика. Мала лапи, пташине обличчя й очі без зіниць. Д. приглядався до її хаотичного життя, що текло в прискороеному комп'ютерному часі. Життя, наповненого пошуками їжі й вічним страхом. Тому Д. із жалем визнав, що потрібно людину знищити та почати ще раз, із початку. Він наслав потоп і дощ вогню, бо нічого іншого не спало йому на думку. Однак те слабке створіння все це витримало, і Д. мучився, повен почуття вини та жалю. Зробив собі кави і смакував її гіркоту якраз тоді, коли безбарвний світанок почав уливатись крізь вікна у його кімнату.

Він перестав у який-небудь спосіб втручатися в життя створеної ним безликої істоти і бачив, як у програму, що йде своїми шляхами, вдираються хвили занепаду. Люди бились між собою за свої уявні багатства, за плутані ідеї, за дружин, будівлі й цвинтарі. Поки він курил сигарету, у внутрішньому комп'ютерному світі вибухло і згасло кілька воєн. По спустошеній території Землі кочували цілі племена, мандрували позбавлені рідного краю люди. Д. заснув на кріслі, перед екраном, а коли прокинувся, в програмі SemiLife не було вже живих створінь. Плив пустий час з допомогою буркотіння комп'ютера.

— Чи хочеш почати гру ще раз? ТАК/НІ? — запитав блакитний екран.

— Ні.

Наступного тижня Д. опрацьовував нову програму, нову гру, яка мала шанси виправити все. Вона мусила вже на початку позбутись тенденції до занепаду. У цій грі можна буде створити світ від початку, ще раз, без помилок. Називалась SemiUniverse.

У неділю він зачав гру вперше.

— Дивись, — сказав своїй жінці, яка присіла на поручень крісла з пальцями, складеними в лікувальному мудри, — ото є Ніщо, яке містить безкінечну кількість вимірів усього.

І чекали вони весь день і всю ніч, проте Ніщо не хотіло розвиватись, бо ж було досконале. Д. підходив до вікна і дивився згори на понурих від чаду та спраги голубів.

— Нічого не роби, — сказала його дружина і подивилась на нього з-під опущених повік. — Так добре, нехай так триває.

— Ти певен, що не хочеш відділити Світло від Темряви?

— ТАК/НІ? — запитав комп'ютер.

— І ТАК, і НІ, — відповів Д.

Тоді побачили вони великий вибух. Були свідками народження із первісної Цілості чотирьох великих сил. Співчували простору, розірваному вибухом. Бачили, як поставав час, що у своєму зародку виглядав нічим, краплею отрути, а з її гніву бралась матерія і зверталась одразу в вогняну кулю злості.

І побачив Д., що нічого не було добре, отож підвівся і поглянув крізь вікно туди, де всихаючий від спраги світ чекав на дощ.

НОМЕРИ

У готелі

«Capital» зупиняються лише люди заможні. Для них існують швейцари, зодягнуті в лівреї, стрункі вифрачені кельнери з іспанським акцентом; для них — безшумні ліфти, усі в дзеркалах; для них — клямки кольору міді без права затримувати відбитки пальців два рази в день витерті дрібною югославкою; для них — килимами стелені сходи, якими ходять вони лише тоді, коли поймає їх клаустрофобія ліфта; для них — великі дивани, тяжкі стюбані покривала, сніданки в ліжку, кондиціонери, біліші за сніг рушники,

мила, пахучі шампуні, сидіння унітазів, свіжі часописи; для них Бог створив Анжело від Брудної Білизни і Запату від Спеціальних Замовлень; для них шмигають коридорами покоївки в біло-рожевих уніформах, а серед них я. Але, можливо, що «я», то забагато сказано. Небагато залишається мене, коли в комірчині, в кінці коридору, переодягаюсь у смугастий фартушок. Він-бо знімає мої власні кольори, мої безпечні запахи та улюблені сережки, мій сміливий макіяж і черевики на високих підборах. Забирає також мою екзотичну мову, моє дивне ймення, розуміння жартів, мімічні зморшки, уподобання до небувалих тут страв, пам'ять дрібних випадків — і стаю гола в тому біло-рожевому фартушку, ніби постала раптом з морської піни. І від того моменту

Моїм стає весь третій поверх

у кожен weekend. Приходжу на восьму і не мушу поспішати, бо о восьмій усі багаті люди ще сплять. Готель голубить їх у собі, колише безпечно, ніби є він великою мушлею посеред міста, а вони — коштовними перлами. Десь далеко будяться авта, а підземне метро змушує ніжно тремтіти верхівку трави. Готельним подвір'ям залягає ще холодна тінь.

Я входжу через двері, що ведуть з подвір'я, і відразу відчуваю той дивний запах змішаних між собою засобів для чищення, випраної білизни і кам'яних стін, які пітніють від надміру постійно змінюючих один одного людей. Ліфт зупиняється переді мною, готовий до послуг. Тисну кнопку п'ятого поверху і їду до свого начальника, Miss Lang, за розпорядженнями. Завжди між третім і четвертим поверхами ледь торкається мого обличчя щось подібне до страху, що ліфт зупиниться і зостанеться назавжди, як бактерія, ув'язнений у тілі готелю «Capital». А коли Готель прокинеться, то почне мене неквапом перетравлювати, добереться до моїх думок і поглине все те, що ще від мене залишилось, поживиться мною, поки безголосно зникну. Та ліфт милосердно випускає мене назовні.

Miss Lang сидить за своїм письмовим столом в окулярах, що тримаються їй на кінчику носа. Таку зовнішність повинна мати королева всіх покоївок, президентша дев'яти поверхів, шефиня сотень простирадел і наволочок, камердинер килимів та ліфтів, конюх щіток і пилососів. Вона дивиться на мене поверх скелець і відшуковує картку, призначену спеціально для мене, а на ній, в колонках і віконечках, діагноз цілого третього поверху, стан кожного покою. Miss Lang не помічає гостей Готелю. Може, є вони поважними особами для ще вищого персоналу, хоч важко собі уявити, що може бути хтось поважнішим, гречнішим, аніж Miss Lang.

Для неї Готель є, ймовірно, довершеною структурою, швидше живим, аніж нерухомим буттям, про яке усі ми мусимо дбати. Зрозуміло, що пролітають, пропливають через нього люди, зігрівають місця в його ліжках, п'ють воду з його мідних сосків. Але вони минаються, відходять. Ми і Готель зостаємось. Тому Miss Lang описує мені кімнати, ніби вони — це місця, заселені духами, завжди в порядку пасивному: зайняті, брудні, покинуті, вільні кілька днів. Дивиться при цьому неохоче на мої цивільні лахи, на сліди покvapного макіяжу. Та я вже з карточкою, заповненою красивим, трохи вікторіанським почерком Miss L., їду коридором, обдумуючи стратегію, зважуючи сили.

Тоді-то непомітно я переходжу з частини господарчої у Частину для Гостей. Пізнаю це за запахом — мушу підвести голову, щоби його розпізнати. Часом мені це вдається: пахне чоловічим арманімом, або лягерфельдом, або розкішним, витонченим боухероном. Знаю ці запахи з дешевих проб в «Vogue», знаю, як виглядають флакони. Пахне також пудрою, кремом проти зморщок, шовком, крокодилячою шкірою, кампарі, розлитим у ліжку, цигарками марки «Cargise» для вишуканих частунків. Це, власне, і є той своєрідний запах третього поверху. А радше не весь запах; радше перший пласт специфічного запаху третього поверху, який я впізнаю, немов давнього знайомого, тоді, коли поспішаю до своєї комірчини, де відбувається

Перевтілення

Я в рожево-білій уніформі вже по-іншому дивлюсь на коридор. Не шукаю запахів, не притягують мене власні віддзеркалення в мідних клямках, не прислухаюсь до своїх кроків. Тепер у перспективі коридору мене цікавлять понумеровані прямокутники дверей. За кожним з восьми цих прямокутників знаходиться кімната — чотирикутна спроституйована площа, котра щокілька днів віддається комусь іншому. Вікна чотирьох з них виходять на вулицю, де завше стоїть бородатий чолов'яга в шотландському строю і грає на волінці. Підозрюю, що це несправжній шотландець. Забагато в ньому ентузіазму. Біля нього — капелюх та монета, яка має притягати собі подібних.

Подальші чотири покої з вікнами на подвір'я вже не такі сонячні і завжди купаються в мороку. Усі вісім кімнат присутні в моєму мозку, хоч я їх ще не бачу. Мої очі помічають тільки клямки. На деяких з них висять таблички «Don't disturb»¹. Тішусь, бо не в моїх інтересах заважати ані людям, ані їхнім кімнатам, і я волюю, щоб вони не перешкождали мені в спогляданні того, як у моє володіння переходить третій поверх. Інколи табличка сповіщає: «The room is ready to be serviced»². Цей напис ставить мене в стан готовності. І є ще третій різновид інформації: брак інформації. Це енергетизує мене, трохи непокоїть і вмикає мою приспану до цієї пори інтелігентність покоївки. Часом, коли тиша по той бік дверей дуже виразна, мушу прикласти до них вухо і напружено слухати, а то й навіть заглядати через дірку від ключа. Віддаю перевагу цьому, аніж опинитись зі столом рушників всередині та несподівано натрапити на переляканого гостя, який ховає своє голе тіло, чи, що гірше, побачити гостя, зануреного в безпорадний сон так глибоко, що аж здається, ніби його нема.

Тому довіряю табличкам на дверях. Вони — віза, котра дає вхід в мініатюрний світ,

Світ номерів

Кімната 200 — порожня, ліжко зім'яте, трохи сміття і гіркий запах чийогось поспіху, перевертання у ліжку, гарячкового пакування. Той, хтось повинен був виїхати рано-вранці, певно, поспішав на летовище, може, на вокзал. Моє завдання — усунути сліди його присутності з ліжка, килима, шаф, шафочок, ванної, шпалер, попільничок, повітря. Це загалом не просто. Не вистачить звичайного прибирання. Рештки залишеної тут особовості попереднього гостя треба перемогти своєю безособовістю. Для того і існує Перевтілення. Рештки відображень того обличчя в дзеркалі не лише мушу зітерти ганчіркою, але й заповнити дзеркало своєю біло-рожевою безособовістю. Той запах, залишений через неухажливість і поспіх, мушу заглушити своїм беззапахом. Для того я тут як особа офіційна, а через те, взагалі, мало конкретна. І, власне, це роблю. Найгірше з жінками. Жінки залишають після себе більше слідів, і йдеться не лише про те, що забувають дрібниці. Вони інстинктивно намагаються переробити готельні покої на замітники домівок. Вкорінюються, де тільки можуть, як насіння, що його несе вітер. У готельних шафах вони вішають якусь пекучу тужливість; у ваннах, в спосіб безсоромний, полишають своє жадання і покинутість. На склянках і цигаркових мундштуках легковажно залишають сліди своїх уст; у ванні — волосся. На підлозі розсипають тальк, що, як зрадник, відкриває таємниці їхніх стоп. Деякі з них, вкладаючись спати, не змивають макіяж, і тоді подушка, ця готельна хустина Вероніки, показує мені їхні обличчя. Не залишають, однак, чайових. Для цього потрібна чоловіча певність у собі. Позаяк для чоловіків світ завжди більше базар, аніж театр. Вони воліють за все заплатити, навіть про запас. Тільки тоді вільні, коли платять.

Наступним є

¹ Не турбувати.

² Кімнату можна прибирати.

Номер 224, в якому мешкають пара японців

Вони тут досить довго, і в їхній кімнаті я почуваюсь знайомо. Встають рано-вранці, ймовірно, щоб нескінченно відвідувати музеї, галереї, крамниці, множити місто в фотографіях, тихо і гречно проходити вулицями та поступатись місцем у метро.

Кімната, яку вони займають, — вишукана двійка. Однак вона має вигляд, ніби не була заселена в якому-небудь сенсі. Немає тут речей, випадково залишених на комоді під дзеркалом. Вони не користуються ані телевізором, ані радіо, немає слідів пальців на мідній плитці з перемикачами. Нема також води в ванні, крапель на дзеркалі, крихт на килимі. Подушки не голублять форм їхніх голів. До моєї уніформи не липне їхнє погублене чорне волосся. І, що вже непокоїть, немає їхніх запахів. Пахне тільки готель «Capital».

Біля ліжка бачу дві пари сандалів, чистих і охайних, акуратно розставлених, на мить звільнених від служби стопам. Одні більші, другі менші. На шафці лежить путівник, біблія кожного туриста, а у ванній поскладані туалетні причандали — функціональні, дискретні. Отож я перестеляю лише ліжку і роблю при цьому стільки безладу, скільки вони за місяць.

Хвилююсь, коли тут порядкую, бо дивує мене, що можна існувати в такий спосіб, ніби взагалі не існуєш. Присідаю на краю ліжка і поглинаю ту їхню відсутність. Зворушує мене ще й те, що японці завжди залишають невеликі чайові — акуратно складені монети на подушці, які я повинна забрати. То різновид листа, інформації. То така наша кореспонденція: вони, лишаячи мені ті чайові, ніби перепрошують, що так мало забирають мого часу, плата за брак шуму, за те, що не пристосувались до хаосу навколо. Вони смутяться, що може це мене розчарувати, розгнівати. Ці малі чайові — це вираз їхньої вдячності за те, що дозволяю їм бути так, як уміють, так, як хочуть. Намагаюсь поцінувати той їхній спосіб побачення зі мною — стелю їм те ліжко з любов'ю. Розгладжую подушки, ніжу простирадла, яких вони не в стані зім'яти, ніби їхні дрібні тіла менш матеріальні, ніж тіла інших.

Роблю це вільно, з повагою, відчуваю, що даю. Розпливаюсь у відданні; забуваюсь у собі. Пешу їхню кімнату, ніжно гладжу речі. І, певно, вони відчувають це зараз, коли ідуть у метро до чергового музею, в наступну експедицію до незвіданого міста. В очах розквітає їм на мить образ готельного покою, неясний сум, несподіване бажання повернутись, однак ні сліду мене. Моя любов, яку вони назвали б, напевно, співчуттям, не має обличчя, не має тіла в біло-рожевій уніформі. Отож вони залишають чайові не мені, а кімнаті, за її мовчазне тривання в просторах світу, за її постійність у нічим не поясненій непостійності. Дві монети, залишені на подушці, тримають до вечора ілюзію, що такі кімнати існують навіть тоді, коли їх не бачиш. Дві монети розвивають один істотний страх — що світ існує тільки тоді, коли дивишся на нього, а поза тим нічого нема.

Сиджу так і нюхаю холод та пустку цього покою, повна поваги до пари японців, яких знаю тільки з нематеріальної форми стопи в покинутих сандалях.

Зараз, однак, мушу піти з цієї малої святині. Роблю це тихо, ніби переводжу подих, і сходжу на півповерх, бо, власне,

Час пити чай

Біло-рожеві княжни інших поверхів вже сидять на сходах, гризуть тости, що стікають маслом, та запивають їх кавою. Біля мене сідає Марія, що має вроду індіанки, далі Анжело від Брудної Близни і Педро — хіба від Чистої, бо є такий поважний. У нього борода з сивиною і густе, чорне волосся. Міг би бути місіонером, монахом-вербувальником, який присів на сходах у своїх

натхненних подорожах. До того ж читає «Володаря мух» і підкреслює деякі слова олівцем, а деякі запиває кавою.

— Педро, яка твоя рідна мова? — питаю.

Він підводить голову над книжкою, прокашлюється, ніби прокинувся, видно, що він тлумачить собі в голові моє питання на ту свою мову. Пізнати це по його хвилинній відсутності. Мусить мати час, щоб повернутись звідкись звідти, з глибини себе, розворушитись, знайти той основний в собі ритм, окреслити його одним словом, перекласти слова і врешті їх висловити.

— Кастильська.

Раптом мене огортає несмілість.

— А де ця Кастилія? — питає Ана, італійка.

— Кастилія-Бастилія, — каже філософічно Весна, красива югославка.

Педро малює олівцем якийсь контур і, вишукуючи слова, доходить до древніх часів, коли люди з якогось приводу мандрували величезними просторами того, що ми сьогодні називаємо Європою і Азією. В своїх мандрах вони змішувались поміж собою і осідали, а згодом рушали далі, несучи з собою власні мови, як прапори. Вони створювали великі родини, хоча й особливо не знали між собою, а єдиними тривалими речами в тому всьому були слова.

Запалюємо сигарети в той час, коли Педро робить креслення і доводить подібності, добуваючи зі слів серцевину, ніби виймає кісточку з вишень. Для тих, хто розуміє той виклад, поволі стає ясно, що всі ми, що сидимо тут, на цих сходах, і п'ємо каву та їмо тости, всі розмовляли колись однією і тою самою мовою. Ну, може, не всі. Не наважуюсь питати про свою мову, та й Мурра з Нігерії вдає, що не розуміє. А коли Педро розгортає над нами темну, густу хмару передісторії, всім хочеться під неї втиснутись.

— Ніби якась Вавилонська вежа, — підсумовує Анжело.

— Так можна було б це визначити, — киває сумно головою кастильянець Педро.

А ось і Маргарет. Прибігає, спізнившись, як звичайно. Їй завжди бракує часу, завжди вона десь позаду. Маргарет — моя; говорить тою самою мовою, отож її світле, зарожевлене зусиллям обличчя видається мені радісно близьким. Я наливаю їй чаю і мащу тост маслом.

— Честь, — шелестить вона, і це стає знаком до розпаду розмови на всякі можливі мови.

І вже всі рожево-білі панни гомонять по-своєму; слова, як дерев'яні колоди, тріскотять, спадають по сходах наниз до кухні, пральні, складів з білизною. Чути, як вібрує від них фундамент готелю «Capital».

Шкода, але перерва вже закінчується, і треба повертатись на свій поверх, де чекає

Решта кімнат

Розходимось, балакаючи, але одразу ж довгі коридори накидають нам мовчання. І так уже буде. Мовчання — то цнота покоївок в усіх готелях світу.

226-й щойно замешканий. Валізки ще не розпаковані, газета не розгорнена. Чоловік (бо чоловіча косметика в ванній), напевно, — араб (арабські написи на валізці, арабська книжка). Але зараз собі думаю: що мені до того, звідки черговий гість Готелю і що тут робить. Я здивуюсь з його речами. Людина — лише привід, для якого всі ці речі з'явилися тут, лише фігура, яка переміщує речі в часі і просторі. Власне кажучи, всі ми — гості речей, таких малих, як одяга, і таких великих, як готель «Capital». Цей араб, і японці, і я, і навіть Miss Lang. Нічого не змінилось від часів, про які оповідав Педро. Іншого вигляду набули готелі та багажі, проте подорож триває далі.

У кімнаті нема багато роботи. Гість повинен був приїхати вночі, навіть не вкладався в ліжку. Зараз вийшов, мабуть, у справах, а розпакується, коли повернеться. Або поїде далі, у світ, піддаючись звабам подорожі своїх ре-

чей. У ванній зауважую з задоволенням, що він не мився, а замість туалетного паперу використовував серветки для обличчя.

Він мусив бути знервованим або неуважним, що свідчить про те, що раптом відчув себе відчужено, коли таксі привезло його сюди вночі з летовища. В таких випадках приходить зненацька бажання сексу. Ніщо так не підкорює світ, як секс. Напевно, він швидко вибіг на пошуки тіл жіночих чи чоловічих, тих слабких човнів, які безболісно перевозять через кожен неспокій, кожен страх.

Кімната 227 є такою самою, як 226. Така сама одиничка. Тільки тут гість мешкає довший час. Я не пам'ятала б цього, якби не той самий запах цигарок, алкоголю і безладу. І те саме поле битви, яке лякає мене: розставлені всюди склянки з недопитими напоями, цигарковий попіл, розлитий сік, відро для сміття повне пляшок з-під горілки, тоніку, коньяку. Запах замкненого кола і безнадії. Відчиняю вікно, вмикаю кондиціонер, але це ще більш поглиблює атмосферу ситуації безвихідності, тому що показує контраст між тим, що свіже і здорове, і тим, що затхле і хворе. Той тип (кільканадцять краваток накинутих на двері шафи) інший, аніж решта гостей. Не тільки через те, що п'є і творить безлад, але через те, що запам'ятовується. Він не пильнує меж показу себе і вираження через свої речі. Не дбає про зовнішній вигляд. Виливає весь свій внутрішній розгاردіаш і віддає його в руки когось такого, як я. Почуваюсь тут санітаркою, і навіть це мені до вподоби. Перестеляю ліжко, зранене нічним безсонням, змиваю рани від соків зі столу, витягаю пляшки з тіла кімнати, немов витягаю колючки. Навіть прибирання пилососом — це промивання ран. На кріслі акуратно складаю новенькі і дорогі забавки, куплені, напевне, вчора, — плюшеві прояви болісного почуття вини. Той тип повинен був довго стояти перед дзеркалом і вибирати краватки. Може, він навіть міняв костюми, однак кожен різновид себе був йому огидний. Згодом пішов до ванної — на вмивальнику стоїть недопитий напій. Він був незграбним і безпомічним, вилив шампунь на кахель і намагався його витерти білим рушником. Пробачаю йому це. виправляю ці його помилки. Упорядковую його косметику. Знаю, що він боїться постаріти. Ось крем проти зморщок, пудра, туалетна вода найкращої якості. Є також рум'яна і туш для очей. Щоранку, наляканий чужістю свого обличчя, він мусить ставати перед дзеркалом і неслухняними руками повертати йому попередній вигляд. Хитається, недобачає, присувається до дзеркала, бруднить його пальцями. Розливає шампунь, лається, хоче витерти його, а потім по-англійському, французькому чи німецькому каже: «Срав я на нього». І він уже хоче вийти у світ таким, яким є, але коли бачить себе в дзеркалі, капітулює, повертається і закінчує макіяж. Флюїд ховає зморшки розчарування навколо рота і темні тіні під очами, знаки того, що він не спить по ночах, і темні плями на бороді, доказ, що потребує ліків. Слід туші приховує почервоніння очей. Кінець кінцем вдається йому вийти, а як повернеться, повинен застати ванну без слідів свого занепаєння. І я тут для того, щоб йому пробачити. В певний момент навіть спадає мені на думку, щоб залишити йому цидулку, на якій написала б лише: «Пробачаю тобі», а він прийняв би ці слова, ніби написала їх сама Рука Божа, і повернувся б туди, де діти чекають на ці плюшеві іграшки, де краватки мають своє місце в шафах, де можна із запухлим від пиятики обличчям, із склянкою в руці вийти на терасу і крикнути світу певним голосом: «Срав я на тебе!»

Але то Воля Божа, і якщо діється так, як діється, то, очевидно, має це якийсь глибокий сенс. Я залишаю кімнату, готову до приїзду свого завжди тимчасового мешканця.

На коридорі минаю Анжело, що несе мішки з брудною білизною. Усміхаємось одне одному. Відчиняю двері кімнати 223, і перший погляд ока дозволяє твердити, що в кімнаті цій мешкають

Молоді американці

Бо жодна з нас не любить прибирати кімнати, в яких мешкають молоді американці. Нема тут жодного упередження. Ми не маємо нічого проти Америки, навіть нею захоплюємось і тужимо за нею, хоч багато з нас ніколи не бачили її. Але молоді американці, які зупиняються в готелі «Capital», творять бездумний, дурний безлад, безлад, у якому немає сенсу, нема справжнього значення. Цей безлад несправжній, бо не дає жодної сатисфакції від його прибирання. Власне кажучи, не можна його прибрати; навіть коли поставиться все впорядковано і почергово, коли виминються плями і сліди бруду, коли розглядяться всі зморшки на покривалах і подушках, коли вивітряться скупчені запахи, то цей безлад зникне лише на якусь мить, а радше сховається десь унизу і там буде чекати на повернення своїх господарів. Прокине його легкий скрегіт ключа в замку, і тоді накинеться він на кімнату.

Такий безлад можуть зробити лише діти: почищений до половини апельсин на постелі, чашки для полоскання зубів повні соків, розчавлений тюбик пасти на килимі, обрізки паперів, розкладені, як колекція, ярлики від одєжі з найкращих крамниць, подушки втиснуті до шафи, напівзламаний готельний олівець, речі з валізки висипані на крісло, заадресовані листівки без тексту поздоровлень, ввімкнутий телевізор, загорнуті фіранки, шкарпетки і труси сушаться на кондиціонері, розсіпані цигарки, попільнички повні зерен кавуна.

Номер, у якому мешкають американці, засмічений, позбавлений своєї поважності, він ніби поблажливо заприятелював із ними. Власне, красивий рожево-бежевий 223 є спровокований у цей спосіб. Він має вигляд поважного старшого джентльмена, перебраного паяцом.

Коли я сюди заходжу, болить мені. Стою мить без руху і оцінюю розміри цього погрому. Кімната схожа на мале поле битви. Ці шовкові дорогі сукні, недбало перекинуті через поручні крісла, запах вишуканих парфумів, безпечності, багатства, фізичної сили, запах метра дев'яносто вісім, нерахування з порядком, який є інтегральною частиною речей; ціла та нервова активність, незважання на теперішнє і брак розуміння, що це воно є зародком святої прийдешності,— будить в мені страх. Це одна сторона тієї битви. По другу сторону — стабільна, конкретна, теперішня і незмінна 223. І я стаю на її бік.

Поволі і систематично берусь до складання речей, але Речей Особистих не торкаю. Може бути, що вони вже призвичаєні до буття не на своїх місцях.

Час плине тут стрибками, а я роблюсь щораз більше неспокоїною. Телевізор журчить, канал CNN закидає мене новинами з дзюркотливого світу, а світ запевняє канал CNN, що він десь там існує, завжди повен молодих американців. Мій неспокій росте, жести стають замашними і знесиленими, я починаю поспішати, починаю дивитись на годинник, починаю виходити з моменту «зараз» і ставати однією ногою вже в момент «потім». Клянусь себе: «Shit!» Співаю: *Yankee Doodle went to town...* Лишаю мокру ганчірку на дерев'яному столику. Це страшна недбалість, дерево знебарвлюється від вологості. Починаю заражатись. Мушу втікати до ванної, де вже не чути того шуму, а коли мені поволі вдається позбирати порозкидані рушники, губки, мила і флакони, коли я можу закрити двері до ванної і зосередитись на головному, робиться цілком тихо.

Ванна кімната — це наволочка помешкання, спідня сторона життя. У ванні після купелі застається волосся, змитий зі шкіри бруд осідає на стінках. Кошик повен використаних тампонів, серветок і вати. Ось бритва для гоління ніг, ось дзеркальце для витискання вугрів і роблення макіяжу, що сховає всі непевності. Ось тальк, щоб не потіли стопи, ось прилад, щоб робити клізму, і косметичка з презервативами. Ванна кімната не зуміє замовчати цей другий бік життя. Я прибираю ванну, можливо, навіть боюсь знищити ці сакральні докази проминальності людей, які тут мешкають. Мо-

же, вони повинні про це знати. Може, вони не мали нагоди бачити того по телевізору, в газетах, які змішують все зі всім, накладають одне на інше, як в гамбургері, може, не навчено їх цього в школі, не було цього у фільмах, Армстронг не знайшов цього на Місяці — що розпадаємось з кожною хвилиною. Живучи вмираємо. Так само вони, як і я.

Це мене зближує з ними, з тими багатими, енергійними американцями, такими відмінними від мене. Мають же вони свою неувяну країну, інший ритм, апельсиновий сік на кожен сніданок і мову, якою говорить увесь світ. Дві тисячі літ тому були б вони римлянами, а я мешкала б у провінції, у віддалених кутках Імперії, в якійсь Галлії, в якійсь Палестині. Але і вони, і я маємо тіло з тої самої глини, а може, з того самого порошу, тіло, яке губить волосся, старіється і зморщується та залишає на гладких краях ванни віночок бруду. Коли кладу чисті рушники і вішаю свіжі халати, то маю таке глибоке відчуття спільності в нашій марноті, що аж нерухомію. Це ж саме трапляється зі мною, коли, наприклад, в ліжку багатії і впевненої в собі жінки, яка приїхала на важливий науковий конгрес, знаходжу потертого старого ведмедика, вбраного в немовлячу одежину. Або коли в апартаменті якоїсь Великої Людини Успіху постіль волога від поту. Це Страх стелить їм ліжка — та кістлява покоївка. Дякувати Богу, що існує. Без неї були б ми як старці божі — сильні, впевнені у собі, пихаті та дурні. А зараз, коли лежать вони так у своїх ліжках після днів, повних справ, грошей, екскурсій, закупів, важливих зустрічей, і не можуть заснути, а коли вдивляються в складний орнамент шпалер на стіні, їхні стомлені очі починають помічати в тому ритмічному візерунку якусь рису, дірку, непослідовність. Вони починають бачити там подряпину, побляклість, той різновид пилюки, який не вдається зітерти, бруду, що не можна змити. В такі моменти килими лисіють, як хворі жінки, а в довершеності тюлевої фіранки ховається випалена цигаркою дірка. Атлас подушок розлазиться на рубцях, іржа добирається до клямок та залізних обрамлень. Ребра меблів стираються, плутаються торочки на шторах. Тоді плед втрачає свою пружність і слабне від старості. Смердить пилюкою. Я навіть знаю, що ці люди тоді роблять. Вони встають, трясуть головою і випивають чогось міцного чи ковтають снодійну таблетку. Лежать із закритими очима, лічать баранів, аж поки сон визволяє їх від загрозливих думок. Ранком ця хвиля з ночі видається їм нереальною і не відрізняється від болісних снів. Чи хтось не бачить часом?

Стою, зіпершись на двері ванни. Праця закінчена. Хочеться курити.

Маю зараз на вибір дві кімнати: 228 і 229. Зважуюсь на 229, кабалістична сума цифр якої виходить

Тринадцять

Це цифра надміру і обману, саме таким є те мешкання, позаяк 229 має свої властивості: притягує, обіцяє, несе несподіванки. Само по собі ніби подібне до інших: з правого боку — ванна, короткий коридор і все решта: ліжка, накрите коричневим покривалом, шпалери з відтінками сірого, квітчасті штори, комод і дзеркало. А однак справляє враження більш порожнього, аніж всі інші. Тут чую своє власне дихання, бачу свої долоні, набубнявілі від води, менше відбиваюсь випадково в дзеркалах. Завжди, коли вхожу до цієї кімнати, нерухомію від напруги. Минулого тижня мешкала тут пара коханців, може, молоде подружжя. Зім'яли ліжка, порозкидали рушники, порозливали шампанське. Позоставались після них жовті плями на простирадлі, величезний кошик квітів, свідчення любовних присягань. З жалем повинна була його викинути. Цю кімнату важче довести до стану нагальної готовності, бо має вона своє обличчя. Приймає людей із наміром. Підозрюю, що після першої проведеної у ній ночі вона ловить їх в свої тенета, непокоїть снами, затримує надовше, збуджує спрагу і розладнує плани. Два тижні тому його мешканці забули закрити крани в ванній. Вода вилилась на коридор, залила пухнасті килими, підмила золочені шпалери. Налякані

гості стояли, загорнуті в простирадла, а персонал бігав з ганчірками.

— Нічого не сталось! Нічого не сталось! — повторював Запата, викручуючи мокрі ганчірки, але його обличчя говорило інше — що сталось щось жахливе — дурні, бездумні люди піднесли руку на готель «Capital».

І завжди для таких подій є, власне, 229.

Та кімната — інша, це точно. Думаю, що знають про це у приймальні, бо частіше доводиться їй zostаватись пустою. Весь рух скеровують на кімнати з меншими номерами, на початок коридору, щоб було ближче до ліфта, ближче до сходів, ближче до світу.

Коли кімната залишається порожньою, я мушу лише перевірити, чи все у ній гаразд, чи не зібрався пил на меблях, чи працює кондиціонер. Роблю це особливо ретельно. Розгладжую покривала, перевіряю краї дерев'яної панелі, провітрюю, а потім сідаю на хвилину на крісло і вслухаюсь у власне прискорене дихання. Кімната оточує мене собою, обіймає. Це найніжніша ласка без дотику, так може пестити тільки замкнений простір. У такі моменти я чітко відчуваю, що моє тіло існує і заповнює до краю рожево-білу уніформу. Відчуваю комірць на шії і холод замка-блискавки між грудьми. Відчуваю, як шнурки фартушка тісно підперезують мою талію. Відчуваю свою шкіру: як вона живе, парує, має свій запах, і відчуваю волосся, як воно легко торкається вух. Люблю тоді встати і побачити себе в дзеркалі, і ніколи не було так, щоб не дивувалась. Невже це я? Це я? Торкаю пальцями обличчя, натягую шкіру на щоках, примружую очі, сильніше стягаю гумкою волосся. Такою собі, зрештою, сніюсь — завжди в дзеркалі, завжди з іншим обличчям.

Стою і мрію викупатись в стерильно чистій ванній, витертись тими білими теплими рушниками, а потім витягнутись на бронзовому покривалі і слухати в спокої, як дихаємо — я і кімната, кімната і я.

Але сьогодні 229 замешкана, і на клямці висить табличка, що кімната готова до прибирання. Відкриваю своїм ключем двері і входжу, тягнучи за собою коробку з засобами для прибирання, і зупиняюсь вельми здивована, бо кімната не порожня. За письмовим столом сидить чоловік над клавіатурою notebook'a. Відшуковую голос, перепрошую і хочу вийти, думаючи, що то помилка, що той чоловік помилково повісив табличку. Він, однак, запрошує усередину, просить пробачити та не зважати на нього.

Це часом трапляється. Я дуже цього не люблю. Мушу тоді поспішати і робити своє на очах у гостя. Тепер гість стає господарем, а я гостем. Вічний порядок перевернуто догори ногами. Моє прибирання вже не всевладне, небагато значить. Кімнати не розраховані на прибираючого і гостя — перешкоджаємо одне одному. Мушу швидко і зграбно перестелити величезне двоспальне ліжко, яке для цього треба відсунути від стіни. Не вистачає місця. Чоловік, що сидить за комп'ютером, — достатня перешкода в справному стеленні. Вже знаю, що не люблю його. Він разюче живий.

Найперше стягаю брудне простирадло і наволочки з чотирьох подушок. Кладу перше чисте простирадло і, щоб його розгладити, мушу обійти навколо відсунутого ліжка. Відчуваю, що чоловік спостерігає мною. Не маю сміливості подивитись на нього, щоб не зустріти його погляд. Мусила б усміхнутись, він би про щось запитав, мусила б відповісти. Намагаюсь робити справу тихо, не шелестіти. Зараз стелю друге простирадло і протискуюсь між меблями, підкладаючи під матрац його краї. Коли проходжу повз витягнуті ноги чоловіка, вся напружуюсь, щоб не торкнутись їх, і поспішаю, дуже поспішаю. Чоловік тепер уже дивиться на мене явно. Відчуваю це. Ті його витягнуті ноги — то провокація — перешкоджають мені і знесмілюють. Через поспіх і хвилювання мені робиться гаряче. Напружені м'язи литок болять, коли піднімаю тяжкий матрац. Тепер вдягаю подушки в чисті наволочки. Щось мені не вдається, подушка вислизає з рук, падає на підлогу. Перечіплююсь через неї і втрачаю рівновагу. Падаю просто в погляд зацікавлених очей.

— Ти іспанка? — питає.

— О ні, ні.

— Єврейка?

Заперечую.

— А звідки ти?

Відповідаю, а він виглядає розчарованим. Вкладаю подушки і берусь за покривало. Він дивиться із зацікавленням, як я мучусь, стелячи тяжке покривало. Знову я біля нього. Тепер задом. Коли вкладаю подушки, відчуваю його погляд на моїх литках. Присуваюсь до стіни і ховаю ноги за ліжко. Раптово робиться мені соромно за свої пласкі чорні капці і мимоволі стаю навшпиньки. Зараз шкодую, що я в цій недоладній, безликій уніформі з фартушком і ключами на паску, а не в одній з тих вишуканих суконь, які бачила в американців. Почуваюсь несвіжою, мокрою від поту, змученою. Знаю, що зараз чоловік за комп'ютером нахабно на мене дивиться. Його погляд торкається мене десь біля комірця, замка-блискавки, але я вже по другому боці ліжка. Ще раз доведеться пройти повз нього і покласти малі подушки, однак знову мусила б стати задом до того хижого погляду, тому просто кидаю подушки на ліжко. Присідаючи за брудною білизною, постіллю того чолов'яги, який на мене дивиться, відчуваю, що моє тіло набубнявіло і хоче вискочити з уніформи. Чи мала б виправдовуватись? І яким тоном, мовою, чому? Відходжу до дверей з опущеним поглядом. Збираю коробку зі своїми рідинами, губками — і я біля дверей.

— Дякую дуже, — кажу, та знаю, що зовсім не маю за що дякувати. Це він повинен галантно вклонитись і поцілувати мені руку. А я — зробити реверанс чи щось подібне.

Бачу, як чолов'яга вибачливо киває головою, і в тому його ледь позначеному усміху є щось таке, що я з полегшенням торкаю клямку.

— До побачення, — каже він, але я більше ніколи не хочу бачити його.

Я вже за дверима.

Стою ще хвилю і прислухаюсь. Вся спітніла, болять ноги, м'язи трясуться від втоми. Так поспішала, що заощадила море часу. Добре було б охолонути вниз.

Залишаю коробку під стіною і йду на четвертий поверх, туди, де є малий прохід до *squar*, звивиста, бокова сходовая клітка і де починається

Таємнича частина готелю

для постійних гостей. Сходжу кількома сходами вниз, проходжу повз одні, другі двері і врешті стаю перед бар'єром глибокої, на чотири поверхи сходової клітки. Дивлюсь вниз і бачу звідси перший поверх. І — як звичайно — нікого.

Тільки напівморок і спокій. Так найкраще відпочивається, коли дивишся вниз, де все стає щораз меншим і віддаленішим, менш виразним і химерним.

Squar — то, на правду, найбільш таємнича частина готелю. Треба бути дуже кмітливим, щоб не заблукати тут. Одні сходи, проходи, півповерхи і повороти. Це різновид вежі з відгалуженнями, яка складається з трьох поверхів, а на кожному з них — дві кімнати з номерами, починаючи від сьомого. Знаю, що загалом там вісім кімнат, проте не можу собі уявити, в яких закамарках знаходяться ті дві, що залишилися. Може, мешкають в них мізантропи або нелюбі дружини, небезпечні брати-близнюки, понурі коханки. Може, винаймає їх мафія для нелегальних угод або керівники держави, щоб тут, у замкненому спіральному просторі, побути кимось звичайним.

У *squar*'і кімнати мають інший вигляд, це, власне кажучи, апартаменти. Вони, можливо, менш вишукані або, може, вишукані у зовсім іншому стилі. Тут шафи сховані в стінах, веранди, дивні меблі і несправжні книжки. Цілі покої заставлені несправжніми книжками: Шекспір, Данте, Донн, Вальтер Скотт. Коли взяти таку до рук, виявиться, що це пуста картонна коробка, обгорнута палітуркою. Бібліотеки пустки.

Коли сходиш *squar*'ом униз, до туалетів для персоналу, треба бути особ-

ливо уважним, щоб не заблукати. На початку це зі мною траплялось. Відчиняла знайомі двері, але вони не провадили туди, куди мали, залишала свою коробку з інвентарем на якихось сходах, але згодом не вмiла її віднайти. Захоплювалась репродукціями натюрмортів, що висять на стінах, а потім думала, що вони мені снились. Тут діється щось дивне з простором. Простір не любить спіральних сходів, коминів і колодязів. Тоді він має тенденцію до розпаду на лабіринти. Найкраще триматись бар'єра колодязя, так, як я зараз, не дивитись ні вниз, ні вгору, а лише перед собою.

Раптом зупиняє мене якийсь звук, десь нижче діється щось, що звучить підозріло ритмічно,— пуфф, пуфф і скрипіння. Сходжу навшпиньки поверхом нижче, напружена, як кішка. Стогін, скрипіння, стогін, скрипіння. Що то? Наближаюсь до дверей, які схожі на усі двері Готелю. Тільки в шпарині біля підлоги бачу металеві кріплення і виразно чую ті дивні звуки і до того ж — сапання. Обережно прикладаю вухо до дверей, і зараз сапання робиться щораз скорішим, гвалтовнішим, а скрипіння — жажливішим. Відскакую налякана, робиться мені гаряче, брязкають ключі при паску.

З того боку все припиняється. Я тихенько вибігаю на сходи і поверхом вище підходжу до бар'єра. Клацають відщеплені кріплення, двері кімнати відчиняються, і чоловік у самій білизні виставляє голову у коридор. У руці він тримає якийсь прилад, повен пружин, щось таке, як складний еспандер. Відступаюсь швидко під стіну. Мені важко заспокоїти розбурхану уяву.

Сходжу по темних звивистих сходах у підвал, де знаходяться наші туалети. Тут світло від гидких ламп денного освітлення. Добігаю до туалета і зачиняю за собою двері. Хлюпаюсь холодною водою, мию обличчя і руки, але це не дає бажаної прохолоди. Сідаю на унітаз. Не доходить сюди жоден звук. Стерильно, тихо, безпечно. Детально і зосереджено оглядаю порошок для миття ванн та туалетів, паперові рушники, велику купу туалетного паперу і писане рукою Miss Lang оголошення — Коротка Історія Цивілізування Персоналу.

Найперше Miss Lang написала: «Як думаєш, чому Готель впровадив торбинки одноразового вжитку?» і підпис: «Miss Lang». Але, ймовірно, жодна з дівчат не змогла відповісти на це запитання, бо внизу — наступна картка: «Чи могла б ти вживати паперові торбинки для усіляких використаних засобів?» Але і те прохання не дало результату, бо нижче червоним чорнилом Miss Lang дописала категоричне: «Прошу не кидати гігієнічні прокладки і тампони в унітаз!»

Сиджу ще трохи і споглядаю форму кожної літери. Потім спускаю воду, поправляю волосся і рушаю на свій поверх, бо залишилась мені ще одна кімната,

Остання кімната

Вже по другій, і почався рух. Офіційний ліфт їде вгору і вниз, хрюскає, закриваючи і відкриваючи двері. Гості вибираються до міста, шлунки домагаються *lunch* у. Анжело від Брудної Білизни розташувався в моїй комірчині і збирає постільну білизну у свої мішки.

— Скільки тобі ще залишилось? — питає він.

— Одна, — кажу я і в черговий раз бачу, що місцем для Анжело не повинен бути навіть такий вишуканий готель, як цей, але «Пісня пісень». Він міг би собі ходити, скакати по горах, і був би, як молоде оленятко. Бо Анжело красивий і показний, як гори в його Лівані.

Він киває головою і показує мені, що з кімнати 228 виходить пара стареньких. Я бачила вже їх колись по дорозі до ліфта. Він високий і сивий, трохи згорблений і тримається краще, аніж вона. Може, він молодший, а може, підписав якусь угоду з часом. Вона — маленька, висушена, трясеться, ледве ходить.

— Це шведи. Вона приїхала тут померти, — говорить Анжело, а він знає все.

Анжело, мабуть, жартує, але коли дивлюсь їм услід, бачу, що той старий більш аніж підтримує її, він її майже несе. Коли б він відступив, то вона впала б на землю, як пуста сукенка. Одягнені завше в бежеві та пастельні кольори, барви Готелю. Обое зовсім сиві тим різновидом сивини, що забула вже всі гріхи.

Коли вони зникають у ліфті, заходжу до їхнього покою. Люблю прибирати цю кімнату. Роботи тут небагато: речі лежать на своїх місцях, ніби пустили коріння. В повітрі немає поганих снів чи збудження. Злегка прим'яті подушки свідчать про спокійний сон. У ванні охайно повішані рушники, складені зубні щіточки, вимиті чашки подвійно відбиваються в дзеркалі. Вся косметика — то звичайний крем, рідина для полоскання рота, скромні парфуми і туалетна вода. Коли стелю ліжко, вражає мене відсутність конкретного запаху. Так пахнуть діти. Їхня шкіра сама по собі не виділяє жодного запаху, ловить і утримує тільки запахи зовнішні: повітря, вітру, трави, прим'ятої ліктем, і чудовий солоний запах сонця. Так власне пахне ця постіль. Коли спиться без гріха, без далекосяжних планів, без бунту і розпачу, коли шкіра стає шораз тонша, швидше паперова, коли з тіла поволі тікає життя, як з химерної гумової забавки, коли бачиться минуле раз і назавжди dokonаним і зачиненим, коли вночі починає снитись Бог, тоді тіло перестає позначати світ своїм запахом. Шкіра приймає запахи ззовні і смакує їх востаннє.

На столику, біля ліжка, лежать одна обіч одної дві книжки. Прислуховуюсь, чи ніхто не крутиться на коридорі, і роблю щось таке, чого мені не можна робити: відкриваю першу з них — це грубий зошит, хіба щоденник, бо на кожній сторінці — дата, а під нею тремтливим, округлим почерком написано щось зовсім незрозумілою мені мовою. Зошит списаний майже до кінця, зосталось лише кілька пустих сторінок. Друга книжка — то Біблія пошведськи. Не розумію нічого, а, однак, усе видається мені знайомим. Червона стрічка закладена там, де починається Книга Екклезіаста. Пробігаю поглядом рядки і маю враження, що починаю все розуміти. Найперше знайомими стають окремі слова, а згодом цілі звороти виринають з пам'яті і змішуються з надрукованим. «Що є, то було вже воно, і що статись має — було вже, бо минуле відновлює Бог!» Найбільш таємничі слова Святої Книги.

Коли прибирання вже закінчене, ще присідаю на свіжозастелене ліжко. Приємно так зависнути на мить в існуванні. Потім дивлюсь на свої руки, роз'їдені рідиною для миття ванн, на свої виразно вже набряклі стопи в чорних капцях. Але моє тіло живе і переповнює шкіру. Нюхаю рукав своєї уніформи — пахне втомою, потом, життям.

Навмисно залишаю трохи того запаху в кімнаті 228.

Зачиняю двері та йду до комірчини. Ховаю пилосос, коробку з інвентарем, а потім знімаю рожево-білу уніформу і стою мить гола, без властивостей. Щоб Перевтілення могло відбутись у зворотному напрямку, мушу повернути на свої місця сережки, барвисту сукенку, поправити волосся і зробити макіяж.

Коли виходжу на залиту сонцем вулицю, мінаю шотландця, що переодягається в під'їзді. Клітчаста спідничка лежить на волинці, а він застібає модні діряві джинси.

— Я знала, що ти несправжній, — кажу.

Він підморгує мені і посміхається таємничо.

